

Presentatie van *Lucas & Handelingen* (ACEBT 29)

Geachte aanwezigen: auteurs, leden van de redactie van de Amsterdamse Cahiers en anderen

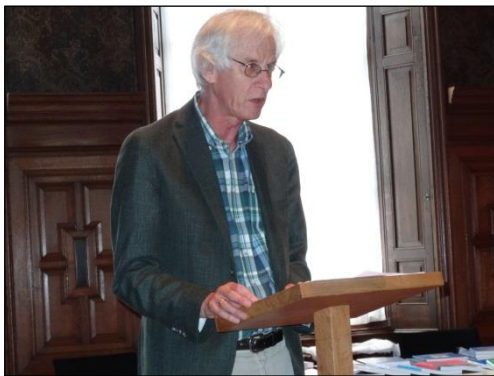
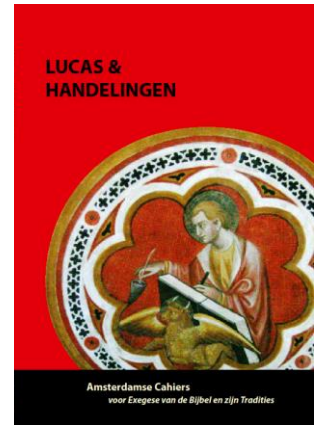
Dat het Lucasevangelie tot de meest aansprekende bijbelboeken behoort, blijkt zowel uit het feit dat het Lucasevangelie het meest bereekte bijbelboek is, zo is uit onderzoek gebleken, als ook uit het feit dat in het nieuwtestamentisch onderzoek voor dit bijbelboek buitengewoon veel aandacht bestaat.

De laatste decennia heeft er naar mijn idee echter wel een verschuiving plaatsgevonden, in die zin dat je steeds meer titels ziet, waarin gesproken wordt van *Lucas-Handelingen*, *Luke-Acts of the Gospel of Luke and Acts*. Deze twee bijbelboeken worden steeds meer in hun onderlinge samenhang bestudeerd. Ik heb overigens wel de indruk dat er steeds *méer* aandacht uitgaat naar het tweede deel van het lucaanse dubbelwerk, naar Handelingen. In het cahier wordt dat evenwel niet echt zichtbaar. Buiten het overzicht over het onderzoek van Lucas-Handelingen, door Adelbert Denaux geschreven, zijn er zes bijdragen over Lucas en zes over Handelingen. De aandacht is dus keurig verdeeld. En dat is geen opzet. We hebben daar niet naar gestreefd.

Je mag wel van 'consensus' spreken, waar het gaat om de gedachte dat Lucas en Handelingen bij elkaar horen, door dezelfde auteur geschreven zijn, al zullen er altijd wel stemmen zijn en blijven die dat ontkennen.

Die gedachte heeft echter nog geen gevolgen voor de plek van beide boeken in bijbelvertalingen. Ze worden nog steeds van elkaar gescheiden door het Johannesevangelie. En daarmee raak ik direct ook een punt, waar in het cahier dat u vandaag uitgereikt wordt, ook aandacht voor bestaat.

Veel onderzoek dat aan Lucas en Handelingen besteed wordt, loopt langs al langere tijd bekende lijnen. Er is nog altijd veel aandacht voor de inleidingskwesities: de auteur, tekst, taal en stijl, bronnen en genre (1), voor de theologie van Lucas en Handelingen (2), en voor de specifieke lucaanse thema's (3). Het is met name door het gebruik van nieuwere exegetische methoden dat er nieuwe elementen voor het voetlicht komen. Denaux wijst daarop in zijn overzichtsartikel.

Hoe moet deze bundel met artikelen binnen dat onderzoek geplaatst en geduid worden? Die vraag vind ik nog niet zo eenvoudig te beantwoorden. Dan ga ik er nog maar even aan voorbij dat het misschien ook nog wat vroeg is om op die vraag antwoord op te geven.

Kijk ik naar het cahier zelf, dan moet je zeggen dat de bundel zeer divers is. Als we heel eerlijk zijn, dan moeten we ook zeggen dat het niet gekarakteriseerd wordt door heel vernieuwend onderzoek. In de bundel komt wel iets anders naar voren. Het Lucas & Handelingen-onderzoek kent tal van terreinen en aspecten, het is die breedheid die in dit cahier wel goed naar voren komt.

Op nog een ander aspect wil ik wijzen. Ik houd het wel voor karakteristiek voor de Nederlandse nieuwtestamentische exegese dat men oog en aandacht heeft voor de relatie met het Oude Testament, met Tenach, zo men wil.

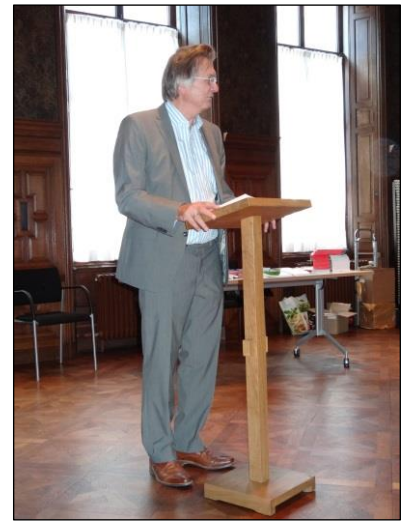
In veel van de artikelen van dit cahier komt die relatie met het Oude Testament aan de orde; in elk artikel gebeurt dat weer op een andere wijze. Dat zal de redactie van de Amsterdamse Cahiers ook deugd doen. Zelf zijn ze allemaal oudtestamenticus of hebraïcus. De Amsterdamse Cahiers staan zelf ook in een oudtestamentische traditie, niet in het minst in de laatste jaren waarin steeds een oudtestamentisch bijbelboek centraal stond.

We hebben met een cahier te maken dat uitsluitend Nederlandstalige artikelen bevat. Dat zorgt er ook voor de receptie beperkt zal blijven: tot Nederland, Vlaanderen, en Zuid-Afrika. Dat is jammer, maar dat is niet anders. Al zie je steeds ook wel de neiging onder auteurs om een Nederlandstalige publicatie ook in het Engels te publiceren. Maar dat de hele bundel nog eens in het Engels vertaald zal worden, dat hoeven we nu ook weer niet te verwachten.

Iets over de wordingsgeschiedenis, als het mag.

Enkele jaren terug vroeg ik aan de redactie van *Amsterdamse Cahiers voor Exegese van de Bijbel en zijn Tradities* waarom zij nooit nieuwtestamentische bijbelboeken als thema aan de orde stelden, gedachtig het woord 'de Bijbel' in de eigen aanduiding. Ik stelde een cahier over Lucas-Handelingen voor, waaraan leden van de Lucaswerkplaats een bijdrage zouden kunnen verzorgen. Enige tijd later kreeg ik een mail waarin stond dat men mijn verzoek terecht vond en dat daaraan gehoor zou worden gegeven. In diezelfde mail stond ook de vraag of ik dan van deze bundel gastredacteur wilde worden. Met de positieve reactie op mijn verzoek was ik blij, de daaropvolgende vraag om gastredacteur te worden verraste me. Dat ik daarvoor gevraagd werd, terwijl ik niet gepromoveerd ben! Ik denk dat u mijn verbazing wel hoort. Maar vereerd door de vraag voelde ik me ook. Er spreekt het nodige vertrouwen uit. En dat deed me goed. Toch heb ik ook nog wel even gearzeld of ik deze klus wel op moest nemen, omdat ik net mijn proefschrift weer nieuw leven had ingeblazen. Was dat nu wel verstandig? Zoiets zou toch heel wat tijd gaan kosten. Maar de klus leek me toch ook weer te leuk om te laten liggen. En ik kan wel zeggen dat ik daar geen spijt van heb gehad. Het is een flinke klus geweest, ik zal dat niet ontkennen, maar dat heeft voor een groot gedeelte ook met mezelf te maken. Dat krijg je, als je zelf niet snel tevreden bent, en veel lastiger nog, als je een perfectionist bent. Dan kan je die teksten talloze malen doorlopen, en dan zie je steeds weer foutjes, inconsequenties en wat dies meer zij. Een fikse klus, inderdaad, maar ook een hele boeiende en leerzame ervaring, niet in het minst door het contact met de auteurs. Hoe redigeer je een artikel? En hoe reageren de auteurs op hun beurt op jouw werk. Ik heb van dat proces veel geleerd, hoe dingen niet moeten, hoe je dat soms beter anders kan aanpakken.

Uiterst plezierig was ook het contact met de redactie van *Amsterdamse Cahiers*, met Piet van Midden, Joep Dubbink, Willien van Wieringen en Klaas Spronk. Van hen kreeg ik veel ruimte. Had ik ze nodig voor een vraag, dan waren ze er ook direct. De schrijver van de 'blurb' dank ik voor de vriendelijke woorden die hij daarin over mij zegt.

Ik keer terug naar het cahier.

De lezer(es) heeft met dit nummer over Lucas & Handelingen – nummer 29 – een bijzonder cahier in de hand. Om drie redenen. Allereerst omdat voor het eerst in de geschiedenis van *Amsterdamse Cahiers* een themanummer verschijnt waarin een nieuwtestamentisch bijbelboek centraal staat. Ten tweede omdat deze keer niet een, maar twee bijbelboeken centraal staan: Lucas en Handelingen. Ten derde, gebruikelijk voert één van de leden van de redactiecommissie de redactie van een cahier. Voor dit nummer vroegen ze mij als gastredacteur. Ik stelde een cahier voor over Lucas-Handelingen, dat verzorgd zou kunnen worden door leden van de Lucaswerkplaats, een gezelschap van mensen uit academie en kerk die zich met Lucas-Acta bezighouden. Aldus is geschied. Acht leden van de Lucaswerkplaats tekenden voor een bijdrage: Adelbert Denaux, Huub Welzen, Albert Hogeterp, Bart Koet, Arie Zwiep, Joke Brinkhof, Barend Drewes en ondergetekende. Daarnaast vonden we ook anderen bereid om een bijdrage te leveren: Magda Misset-van de Weg, Riemer Roukema, Jean Bastiaens, Sijbolt Noorda en Martin de Boer.

Het lukte helaas niet om het cahier nog specifiekier te maken, bijvoorbeeld door heel specifiek in te gaan op de relatie van Lucas-Handelingen met het Oude Testament. Dat had mooi gepast bij de traditie van de *Amsterdamse Cahiers*, maar dat bleek in de Lucaswerkplaats een brug te ver.

Ik ga naar het eind. Ik dank jullie, de auteurs van dit cahier, allemaal hartelijk, namens de redactie, voor het artikel dat jullie hebben geschreven als ook voor de samenwerking. Ik hoop dat jullie je recht gedaan voelt in de beschrijving die ik van jullie artikel gaf in het *Woord vooraf*.

Dan ga ik nu graag over tot de uitreiking van de bundel, in de volgorde van de artikelen in het cahier: Adelbert Denaux, Huub Welzen, Magda Misset-van de Weg, Riemer Roukema, Albert Hogeterp, Bart Koet, Arie Zwiep, Jean Bastiaens, Joke Brinkhof, Barend Drewes, Sijbolt Noorda en Martin de Boer.

Rest mij ten slotte jullie veel leesplezier toe te wensen.

Utrecht, 12 september 2014
Nico Riemersma